НАРОДНИ БРОЈ 28.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Припослано“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 108. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 17. ЈУЛА 1898. ГОДИНА XXXIII.

Аустрија и ми.

Паметни људи уче се на другом. Ову мудру пословицу знали су још у стара времена.

У Аустрији је наступило оно што је морало наступити. Деспотска политика Немаца пољуљана је из темеља и срушена. Немци су терали своје до год су могли, неосврћући се на потиштено славенство. Из времена на време показали се јасни знаци, да тако неможе дуго ићи. Немцима је мило било њихово господство и нехтедоше се будити из свога слатког пировања. Борбом окрепљени Чеси силно уздрмаше превласт немачку и удруженом снагом траже равноправност. Немци се тргоше из своје учмалости и отпочеше борбу на живот и смрт, само да очувају своје господство. Удружено аустријско славенство примило је бачену рукавицу, решено, да не попусти ни за длаку од свога права.

У уставном је животу аустријском настао дар мар. Важне ствари чекају на решење. У парламенту заменуше рад простачке грдње а и туче су биле на дневном реду.

Једна влада падала је за другом, јер им не пође за руком да поврате уставан поредак. Дође напокон и ера владавине грофа Туна. Склапање нагодбе и уређење језичног питања, то је онај камен спотицања, који се прекорачити мора. Сви покушаји грофа Туна, да мирним путем створи уставне прилике разбише се о тврдоглавост немачку. Гроф Тун је канда схватио прилике у Аустрији.

У централистичко господство Немаца неверују више ни будале. Апсолутизму је дакле куцнуо последњи час. Па шта преостаје онда? Насилно господство немачко било би још опасније, и тако је једини излаз да се пређе у федерализам.

И по свему судећи гроф Тун ће крму државног брода аустријског и окренути тим правцем. Од владара је добијо највишу дозволу, да по своме мнењу употреби разне мере. Аустријски парламенат је највишом одлуком затворен, а примена §. 14. већ се употребљује.

Јасно је дакле, да је Аустрија на прагу врло озбиљних и врло заплетених догађаја. Хоће ли гроф Тун бити кадар да натуштени хоризонт аустријске уставности разведри, или ће га падом својим још већма натуштити, идемо да видимо

А шта радимо ми, да бар колико толико своја леђа осигурамо. Ништа. Оно до душе, влада наша створила је за сваки случај ако се нагодба неби могла извести засебну царинску тарифу. Министар председник барон Банфи гласно је рекао у угарском земаљском сабору, да примену аустријског §. 14. не сматра никако уставном.

Многи су рекли: помоз Боже! и зарадовали се овој одлучности наше владе. Они у Аустрији нису се убојали ни најмање, већ само осмехивали. Та они су сигурни били: куд они оком, да ће Банфи скоком. И сами пријатељи владе Банфијеве брзо увидеше на жалост, да их је Банфи хтео лепом сигром да завара.

Засебна царинска тарифа дошла је на свет као богаљ. Мајка јој и бабице тако су хтеле. Ни једне се речи не чу у сабору, која би јој живот прорицала.

У министарству Банфијевом брзо се нађе људи, који су почели бранити примену аустријског § 14. Банфи је пожурио у Беч, да добије савета како да се отресе својих речи изговорених у сабору. Свакако је морао умирити духове у Угарској, за то је и изјавио био одлучно да примену §. 14. несматра уставном Да није тако мислио то су они у Бечу знали. И нађе се леп излаз. Добије ли гроф Тун дозволу да помоћу §. 14. продужи нагодбу, барон Банфи поднеће оставку. Она ће му се уважити али ће њему поново поверено бити да састави ново министарство. И тако се онда неће више морати осврта ти на своје изговорене речи.

Они у Аустрији познају наше прилике добро. Ма шта се тамо десило, наша влада мора с њима Угарске су владе својом ненародносном политиком створиле тако стање у земљи, да се данас боје засебног живота. Што се они у Аустрији сиграју с нами, као мачка с мишом, то им није тако страшно. Не питају они: Та докле ће тако ићи? У наслову своме на Аустрију виде они једини начин, којим ће моћи и на даље потискивати немађарске народности, да не помоле главе. И влада Банфијева решила је одлучно, да из тога разлога слепо иде уз Аустрију, докле год може.

Није јој стало до тога, да из данашњих врло замршених и озбиљних прилика у Аустрији црпи какве користи. Силом јој се натурује, што би требала и морала да ради, да спасе земљу од исте судбине. Поука најбоља ту је а и време је за то још подесно. Неки не смеће с ума, да се овакове згодне прилике ретко пружају. Да се једном пропуштено скоро никад не враћа, већ обично љуто свети.

И трезвени мађарски државници увиђају, да се у заједници са Аустријом не може дуго. И они већ траже слоге и споразума са својим саукућанима, немађарским народностима. Али влада Банфијева само ћути, решена, да слепо иде за Аустријом, докле год узможе. Јеленко.

Нови Сад 16. јула.

Загребачка „Narodna Misao“ (број 21.) пребацује Др. Митровићу, што је у своме извештају „О српском новинарству“, рекао, да је „Србобран“ једини загребачки лист, који је забрањен за Аустрију. Она незна, како ће да назове тај поступак Др. Митровића: да ли злобом или најивношћу, јер је и „N. Misao“ забрањена за Аустрију.

На ту, заиста језујитску белешку, одговара „Српски Глас“ (број 28.) следеће.

Када млади људи око „Народне Мисли“ чују веома кратку истину о томе, неће по речницима тражити никаквог епитета.

Сви извештаји за новинарски састанак — како је барем новинарски одбор писао нашем уреднику, — морали су да буду у Прагу већ 1. јуна по нов. То је тако морало да буде ради превађања на чешки. Тако је то било и са извештајем нашега уредника. У оно доба, кад је извештај писан и послан, „Нар. М.“ није још била забрањена за Аустрију. С тога није ни могло да буде речи о њој.

Мислимо, да ово није ни злоба ни најивност, него сушта истина.

Ми пак, на место „Срп. Гласа“, неби ни одговарали „Нар. Мисли,“ јер из реферата Др. Митровића се јасно види, само ко хоће ијоле истини у очи да погледи, да је Др. Митровић говорио само „О српском новинарству“, а никако пак „О хрватском или српском новинарству“.

Од куда онда долази „Нар. М.“ да се нађе увређена, што се и она није споменула тамо, где јој место није! Зар она још није увидила, да је већ крајње време, да видимо и њен озбиљан и фактичан рад, а не само да нам прича о „слози“, која Србе увек стаје жртава?! Волели би, да смо је видили на новинарском конгресу у Прагу, те да се уверимо, дали и она слогу и братство између Срба и Хрвата тако исто тумачи, као и „Naše Doba“, њена прашка друга.

У уредништву „Našeg Doba“ — које је узгред речено на жртвеник слоге само толико припело, да је на корицама дозвољено да ћирилицом стоји „Наше доба“, док ниједан чланак у њој није штампан ћирилиским словима, као, да тих слова нема у Прагу — врло се често употребљава израз: „Шовиниста“, за оне Србе, који никако неће да се зову: Хрват или Србин!

С тога можемо и ми рећи „Nar. M.“ — а то исто важи и за „Naše doba“ — господо, маните се измотавања, не правите се смешни, све дотле док и делом не покажете, да вам је баш заиста стало до праве и братске слоге, без икакве друге мисли! Слогу хоћемо и ми, али никако као што се је радило досада, де што је наше, то је ваше, а што је наше, то никако неможе бити и наше. Ми никако ни нећемо ваше, али недамо наше!

Нови Сад, 16. јула.

Врло нам је мило, да и некоји мађарски листови, почињу да износе наше автономне ствари у правој њиховој боји. „Budapesti Hirlap“ у броју од уторника пише у чланку: „Јади у српској цркви“ ово:

„Већ се навршује скоро две године како је у вођењу српских црквених послова настао замршај. Више пута сазиван је конгрес, али овај није могао ништа да сврши, јер је већини стао на супрот изасланик краљев са својим интенцијама. Између патријарха и већине саборске изродио се сукоб, који се неда изгладити. За сукоб овај криве се Мађари из тога разлога, што је мађарска влада, која држи са патријархом, хтела за основ расправе да изнесе други дневни ред, а не онај, који већина саборска хоће. Ово нам најбоље расветљава наш београдски

ПОДЛИСТАК

СРБИ БРОЂАНИ!

Седамдесет четир године прошло је од онога доба, када се у Броду 15. марта 1824. год. родитељима Божидару и Ружи Радичевић, родио син, коме на крштењу наденуше име Алекса, а које он касније посрби у Бранко.

Четрдесет пет година прошло је од онога тужног дана, када у туђинском Бечу на гробљу св. Марка, у црну раку спустише мртво тело Бранка Радичевића, када му на скромни споменик написаше пријатељи његове речи из »ђачког растанка«:

„Много тео, много започео,
Час умрли њега је помео.“

Петнаест година прошло је од онога величајног дана, када је благодарни српски народ пренео Бранкове кости из туђине у срце српскога Срема у »красно Стражилово«, да испуни Бранкову давнашњу жељу:

„Ал' кад ми се веће смрћи мора,
Нек' се смркне између ови гора,
Ту нек ми се ладна копа рака,
Ту ће мени земља бити лака.“

Чудне ли игре судбине! На мртвој стражи Српства, у граду, кога запљускују валови оне исте Саве, која је кроз стољећа била немим сведоком патничке борбе Србинове у поносној Босни и кршној Херцеговини, за крст часни и слободу златну, на тој мртвој стражи сави промисао божји гнезданце, из којега је имао излетити у пространо Српство његов најубавији, његов најумилнији славуј — Бранко Радичевић.

На мртвој пак стражи Словенства, у граду, кога запљускују валови оног истог Дунава, који је видео победу дивљих варвара који је јужним Словенима доносио данајске дарове западног „Drang nach Osten“-а, на тој мртвој стражи Словенства, умукну прослављени српски славуј умре нам Бранко!

А где подиже народ српски споменик својој благодарности према своме првоме славују, где и куда положи кости Бранка, да почивају у миру, да им црна земља буде лака? Ено тамо, у китњастом Срему, на красном Стражилову, где је:

„Под ногама она росна трава,
А са страна брда мирисава,
где: Липа цвета, цветићи миришу,
А уз мирис ветрићи издишу.“

онде је данас гроб Бранка Радичевића, онде Мека омладине српске! А није ли Срем срце овостраног Српства?

Да чудне ли игре судбине!

Угледати светло живота на мртвој стражи Српства, изданути на мртвој стражи Словенства, апотеозом васкрснути и вечито пребивати у срцу Српства, то је у три крупна потеза означена судбина Бранка Радичевића.

Пре седамдесет четир године, рођен је у једној маленој кућици старога Брода у тако званој Шарагљици а сада Бранка Радичевића улици, Божидару и Ружи Радичевић син коме је на крсту нађенуто име Алекса, а коме је кумовао Јанко Божић, бродски грађанин. Ко знаде каково знаменовање има код православних Срба кумство, тај ће лако појмити, шта за оца Србина значи избор кума. Отац пак Бранков, био је добар Србин По науци наше цркве, кумство је духовно сродство. Кум код крштења преузимље моралну обвезу духовног оца, да ће му светом бригом бити, да му се кумче васпита и да вазда живи верно Српству, верно православљу. Нама је као Бројанима мило и ми се тиме поносимо, да је Бранков отац Божидар, родом Новосађанин, духовног оца и старатеља над Бранковим Српством и православљем тражио и нашао у редовима бродских Срба грађана, јер то нам је доказом, да су нам наши претци из године 1824. морали бити ваљани Срби и добри православни. Свакако је такав морао бити код целог грађанства бродског уважена и поштована личност, доказом је чињеница, да је приликом уведења градског уређења у Броду дана 1. маја 1820. године код првог избора дванајсторице градских заступника таковим изабран и Јанко Божић. Чињеница рођења може се оснивати на пуком случају, чињеница духовног сродства само на слободном избору.

Бранка није дакле са Бродом везала само чињеница његовог рођења и Броду, њега је са Бродом спајало и духовно српство српског кумства. Бранковоме Српству кумовао је Брод!

Да је пак Бранко ове везе духовног сродства са Бродом његовао и гајио, када је већ давно и далеко од њега пребивао, доказом нам је то, што је након вишегодишњег живовања у Бечу године 1848 месеца јула или августа уз Београд, Карловце, Земун и Вуковар, посетио и место свог рођења наш Брод.

У 40-тим годинама творила је година 1847 епоху и српској књижевности и множином и садржајем штампаних дела. Те године изађоше испод штампе и Бранкове песме. (књига I). А баш у тој првој књизи садржана је и Бранкова најпопуларнија песма »ђачки растанак«. Када је дакле Бранко месеца јула или августа године 1848 посетио Брод, био је он већ припознати, лавориком овенчани песник народа српскога. Није могуће, да се том приликом, ако Бранка није окупила Бродска Србадија, да из његових уста слуша оне одушевљене српске речи, с којима је у »ђачком растанку« у сложно брацко коло позвао Србе из Србије. Хрватске, Босне, Ерцеговине, Срема, Црне Горе, Далмације, Дубровника, Славоније, Баната и Бачке!

Није могуће, да том приликом на мртвој стражи Српства није поглед Бранковог бистрог ока уперен био тамо на југ преко Саве

„Где с' цео народ неможе мићи,
— Јер је на крсту прикован!“

50 година минуло је од онога времена и опет дух Бранков сакупља око себе Србадију на мртвој стражи Српства!

Јесмо ли вредни потомци наших предака, живу ли у нама мисли и осећаји најзнаменитијег бродског Србина Бранка?

Ми, Бранкови најближи земљаци, јесмо ли након изминућа од пола стољећа достојни, да се назовемо његовим духовним сродницима?

Thomas Carlyle познати енглески филозофски хисторичар, вели у своме делу »О јунацима«: »Ми сви смо песници, када коју песму ваљано читамо.« Читамо ли ми Бранкове песме ваљано, онда их ми не само схваћамо као што треба схваћати, него ми таковим читањем преносимо у себе дух Бранков, пак његовим духом мислимо, његовим срцем осећамо. Таково читање дела великих генија и примање њихова духа по читатељу, ја бих назвао неком врстом духовног причешћа.

Није доста да нас је данас овде окупио дух Бранков, тај дух Бранков треба да у нама и живе. А живе ли он у нама? Осећамо и мислимо ли ми са Бранком једно?

Нека нам на то питање одговоре Бранкове песме!

У предговору к седмом издању Бранкових песама вели Јован Бошковић: »Само народна поезија и њезин одгојеник Бранко Радичевић (1847) стоје од почетка на чисто српском з м-

дописник. Основним разлагањем износи нам доказе који коче точак редовном току српских црквених послова. И ови су разлози врло згодни, да нам изнесу право стање ствари.

Извештај нашег дописника гласи овако:

У српским листовима читам, да је на конференцији, која је недавно од патријарха сазвана, сам Бранкових рекао, да сазиву сабора није само једина сметња то, што је настала несугласица између епископата и саборске већине, него се у првом реду има сматрати као највећа сметња, што би сабор био дужан да усвоји онај дневни ред, који је краљев повереник истакао, а већина саборска неће да се сложи са овим ни под којим условима.

Имао сам прилике да се о овој ствари разговорим са човеком, који у угарској српској црквеној аутономији игра важну улогу и који је у свима тим стварима добро информисан. Што се тиче конфликта ово ми је рекао:

Као у сваком општем питању, тако и у овоме, најкоректнији је пут: законити пут. За што и како се десило незнам, жалосно је, што се влада овом приликом није држала законитог пута, премда саборска већина чврсто стоји на основи закона, које је њ. величанство потврдило 14. маја 1875 год. и чији §. 10. одређено и јасно наређује што се тиче реда, којим ствари имају да теку, да: црквени конгрес сам одређује дневни ред. Влада и епископат пак хоће, да први предмет дневнога реда, буде онај устав, кога су већ готовог пред сабор иснели, и пре кога се други дневни ред несме истаћи.

Држава је без сумње на челу ове патријархове махинације. Ко познаје све околности, тај провиди и смер. Ово је врло прљава ствар, друга панама. Патријарх и дружина му држе, да ако се нов устав усвоји, сазваће тада нов сабор, у коме би епископат добио већину на основу новог изборног реда. Али патријарху и владикама није стало до тога, да извојују какву нову тековину, која би била народу од користи, њихов је смер једино овај: да угасе питање, како су се продала црквена добра, јер се ово трговање противи тачки 9. §. 19. од год. 1875.

На питање нашег извештача: Чуо сам, да су настале тужбе и да су упућена питања на сабор, која оптужују данашњи саборски одбор, да је оштетио народни фонд са 200.000 фор. одговорио је: Видите, већ и из тога разлога, несме мађарска влада трпети на себи, као да се она у једно коло ухватила са патријархом и његовим вернима и да их она заштићава. Јер грешник треба да испашта грех, па био он макар ко. Ако и неће данас а оно ће се за кратко време разведрити све, и мора се разведрити.

Дужност је владе, да што пре сазове сабор, јер томе не стоји на путу никаква законита сметња ни државни интерес. Мађарска влада врло би лако могла да скрене са странпутице, на коју ју је својим неискуством без сумње навео барон Федор Николић, краљевски повереник. Нека сазове сабор и краљевски повереник нека изнесе сачињени устав, но нека изјави уједно, односно нека поправи, да сабор изабере један одбор, који ће тај статут проучити. Али међу тим да сабор безпрекидно може решавати све нужне ствари, до год изабрани одбар не проучи статут. У том смислу, и на тако законитој основи већина саборска биће склона да узме у претрес горе речени устав. Још једно. У патријарховом кругу пронео се глас, да је у мађарском министарству што се тиче програма највећи противник Бранковићев, бан Куен Хедервари."

Износимо ево тај чланак „Budapesti Hirlapa" у верном преводу, наглашујући, да и нама мора мило бити, када и мађарски листови обраћају пажње нашим стварима, те када и они позивају владу, да не чини и не номаже незаконитости у нашој црквеној аутономији. Видели наше црквене поглавице, куда су забасали, кад су доживели, да их и мађарски листови износе као заблуделе синове, који раде против интереса свога народа.

Политичке вести.

Угарска. У среду у јутру вратио се барон Банфи из Беча. Истога дана стигли су у Пешту и министри Перцел, Лукач и Влашић. Одмах тога дана после подне, одржан је министарски савет, коме су присуствовали сви министри осим Дарањија и Фејервварија, који се баве у иноземству. Долазак у Пешту председника либералне странке Подманицкија, стоји такође с тим у свези. У министарском савету претресано је питање о одношају према Аустрији. Добро посвећени кругови данас за сигурно тврде, да је између угарске и аустријске владе, у тој ствари већ маја месеца био постигнут потпун споразум. Резултат оног саветовања био је, да је издан званичан коминике, у коме је наглашено било, како мађарска влада нема потребе да предузима икакве мере, јер ће аустријска влада у септембру месецу створити одбор, који ће расправити тај законски предлог.

Гроф Тун је још онда знао, да преговори са Немцима неће уродити плодом и тражио само времена, да уклони неке техничке сметње.

По другој исто тако вероватној вести, министарски савет је признао, да се због данашњег стања у Аустрији не може склопити нагода, али пошто још није дошло време за самостално господарско уређење, то је решено, да се припремено поравнање не склопи на годину дана, него да се status quo одржи само до оног времена, докле међу обе државе не буде могући коначан раздвој.

„Magyarország" добро примећује на ово, да се из свега јасно види да ово одигравање комедије није новог порекла, већ да Тунова и Банфијева влада, још од маја вуку за нос своју околину.

Аустрија. Као што смо јавили, аустријско царевинско веће затворено је највишом одлуком. „Народни Листи" пишу о том ово: Положај је у толико расветљен, што се сада зна, да гроф Тун неће одступити, већ да ће сад тек отпочети да свој план оствари. Данаске знаде исто тако добро досадања немачка мањина као и славенска већина, да имају посла са грофом Туном као управним министром, који ужива потпуно поверење владарево, и о томе морају рачуна водити. За сада се још незна каквог су садржаје предлози, што их је гроф Тун поднео владару на одобрење, и какве је све мере, осим затварања парламента, дозволио владар министру председнику. Као што искуство од прошле године сведочи, затварање сабора само по себи, не значи много, али оно је почетак рада грофа Туна, које ће још неко време остати покривено копреном државне тајне, која опет једном треба да пружи јемство за успех. Сигурно је само то, да намишљени ратни план грофа Туна има два стратегијска смера: аустро-угарско поравнање и излечење уставних одношаја у Аустрији. Што се тиче нагодбе са Угарском, то мисле „Народне Листи," да ће се ова остварити на основу §. 14. Много несигурнија и замршенија је она друга тачка наиме, стварање уставних прилика у Аустрији. За сада још није познато, да ли ће гроф Тун одвојено радити на овом, тек после спроведене нагодбе, или заједно са овом, у једно исто време. Као што је познато. од почетка ере Тунове, постоје два начелна пројекта. По једном позваће се земаљски сабори, да обаве изборе за царевинско веће, а осим тога биће расписани избори у петој курији. По другом пројекту завешће се позната Тафеова изборна реформа са проширеним општим изборним правом. Оба пројекта имају смер, да створе парламент, који, или ће израдити нов устав или ће досадањи устав тако преобразити, да се на основу тих промена може по човечанском осећају владати. При крају примећују „Народне Листи." На грофу Туну је сада, да стресе са себе досадању млитавост, да цело зло из корена истреби и да природној већини аустријских народности осигура праведно учешће у заједничким стварима. Народима се мора дати оно, што им по природном и историском праву припада.

Србија. Измене и допуне у закону о штампи, с додатком члана о кауцији, по предлогу Петра Теодоровића, потврђене су и објављене у службеним Српским Новинама. Штампа има месец дана на расположењу да нађе факултетски образоване људе за своје уреднике и кауцију од 5000 дин. Дотле ће, у том погледу, ићи по старом. Августа 12 морају, дакле, осванути и факултетлије и кауција.

Крит. 6 (18) јула извршени су избори за народну скупштину, у коју улазе по шест изасланика из сваке покрајине. Изасланици се са општим допадањем одазивају пројекту, што су га израдиле велике силе, али захтевају да се острово ослободи турске војске, а грађанске власти да се предаду у руке тамошњих месних власти пре него што се избеглим Мусломанима дозволи повратак кућама. Услед тога су адмирали доставили Порти, даће се паробродима с турском војском одсада дозвољавати само трочаси одмор у пристаништима крита и да ће свако кретање турске војске по критским прибрежајима бити у будуће забрањено. Ове су мере изазвате појединим појавама пароброда с турском војском, што је и изазвало потребу сталног надзора а у намери да се спречи сваки покушај искрцавања турских војника.

Романија. Краљ Карло и престолонаследник Фердинанд стигли су у уторак после подне у Варшаву. На станицу су их дочекали генерални гувернер, кнез Имеритински, генерални ађутант Арсенијев и заповедник тврђаве Комаров. Почасна компанија је при долазку краљевом одала почаст, а војна музика је свирала румунску химну. Краљ Карло је са генералним гувернером отишао у Лацинкијеву палату, престолонаследник му је следовао са генералним ађутантом Арсенијевим. Многобројно грађанство им је одушевлено клицало. Гарнизонска војска правила је шпалир. Варош је била заставама дивно искићена. У 7 сати у вече био је свечан обед код кнеза Имиретинскога а у 9 сати у вече свечана престава у Лацинкијевој палати. Краљ је са престолонаследником отпутовао даље за Петерхов у среду у 9. часа пре подне.

Немачка. Из Фридрихсруха јављају, да је кнез Бизмарк тешко оболео. Постељу не напушта више, а отицање костију шири се по целом телу. Целе ноћи проводи у бесновици. Не подноси више јело, пиће и пушење.

Шпанско-амерички рат.

Влада у Мадриду једва је једном почела озбиљно да ради на преговорима о миру. Званична депеша из Уашингнона јавља, да је француски посланик Шамбон у име шпанске владе а на молбу шпанског министра спољних послова, предао у белој кући посланицу шпанске владе, која тражи да се рат сврши и да се поставе услови мира. Чим се француски посланик удалио, секретари Алжер и Лонг дуго су се саветовали са Мар Кинлиом. Шпанска посланица не спомиње ништа о Филипинима и Куби, већ само изиоси жељу, да се отпочну преговори за мир. Мак Кинли примио је на себе да одговори и изјавио је, да мора прво ову ствар изнети пред кабинет па ће онда рећи француском посланику, да ли су уједињене државе вољне да се преговори мира отпочну. Још се незна, на који ће се начин водити преговори у случају да америчке државе пристану на то. Изгледа пак, да ће се даљи преговори поверити америчком и шпанском посланику у Паризу.

Прилике у Шпанији врло су замршене. Проносе се гласови да је Дон Карлос у суботу напустио Брисел и у промењеном оделу пошао на шпанску границу. По другој вести пак дон Карлос је отишао у једну немачку варош на француској граници а одатле ће, чим се карлисте искупе, преко Пиринеја отпутовати у Шпанију. Шпанска влада бурно прати све покрете карлиста.

Вести из места и са стране.

Ванфи у Херкулесу. Као што јављају Сибињској „Трибуни" из Херкулових купатила, налазио се тамо лечења ради и министар председник Банфи, који је са тамо налазећим се угледним Румунима опћио, те је том приликом нагласио, да ће место жупана Крашовско-Северинске жупаније понудити г. дру Александру Мочоњију.

Верени. Гђица Зорка Ђуришићева, наша млада уметница и г. Пера Добриновић редитељ српског народног позоришта верили су се. Честитамо младенцима, са жељом да њихову будућу брачну везу у срећи и задовољству проведу.

Објава годишњег вашара. Варошка капетанија у Новом Саду издала је следећу објаву: Идући новосадски годишњи вашар одржаће се 6, 7. и 8. августа п. р. ове године.

Каква је српска и бугарска штампа. „Петроградске Вједомости", велики руски лист, говорећи о српској и бугарској штампи веле ово: „Особито мјесто међу јевропскијем новинама заузимају бугарске новине. Ако српске новине, које бране идеје својих партија, те с тога се налазе у препирци, при чему опозициове новине нападају на владу и осуђују њезин рад, — то ипак оне, ма како да оштро говоре, опет не прелазе преко граница пристојности и свагда начелно и озбиљно разматрају питање. Сасвијем су друкчије бугарске новине: прво, оне ријетко начелно претресају ствар; а друго, свагда, с незнатнијем изузецима, с јевропске тачке гледишта изражавају се непристојно, као: канаља, чанколиз и т. д. таке се ријечи код њих сретају на сваком кораку; мјесто правијех презимена налазе се имена измишљена н. пр. Иванов, војни министар, једном говорећи о војски употребио је израз „природни појава" и бугарске новине почеле су га одмах називати „природни појав", на пошљетку, бугарски листови не стиде се де се мијешавају и у домаћи, породични живот".

Чеси за своје школе. „Школное дјело Чехов". Под тим називом објелоданио је проф. Федор Јареш у Кијеву у мјесечнику, „Руская Мысль" ред чланака о садањем стању цијелога школства чешког. Свега има 26 чланака. Почиње са основним а свршује са високим школама. Исцрпивши сав материјал, даје врло лијепу свједоџбу чешком народу:

љишту.» Бранко је уз српске народне јаворгусле одрастао, па када би га обузела жеља, да пева, он би сам закликтао:

„Гусле моје овамо те мало,
Амо и ти танано гудало,
Да превучем да мало загудим
Да ми срцу одлане у грудим."

Бранко српски мисли и осећа, зато Бранко српски пева, а у гусле ни не може се другче певати Јесу ли наша срца српске јавор-гусле, то ће у њима одјекнути Бранкове српске речи, одјекнути ће, да се чују далеко тамо преко Саве, Драве, Дунава, Дрине и Мораве! Ако је у нама дух Бранков, то ћемо се и ми заносити славном српском прошлошћу, то ћемо се и ми поклонити сени косовског јунака, то ћемо им и ми с Бранком рећи:

„Мачи ваши бритка коса,
Крвца ваша беше роса,
Роса росну, јавор с диже,
Певац изањ гусле здеља,
Па бугари што сте били.
Штол десницом починише,
Дела ваша сунцу равна
Неће скрити ноћца тавна,
Ноћи, ноћи тавна ноћи —
Ко би Србу у помоћи?

Јест, само подржавањем и гајењем традиције народне, одржали смо се ми Срби као народ, и те традиције се ми никада и никоме за љубав одрећи не можемо, несемо и нећемо;

Традиција та и данас изазиње из наших српских груди бојни поклич Бранков:

„Гором, долом јунак врви,
Гора, дола сва у крви,
Све од мора јадранскога
И од града тог белога
Све од оног Дренопоља
Што с отеже мору црну,
Све то Душан себи згрну,
То учини Божја воља,
Душан, Душан бујна река,
Србин јунак па до века!

Ако у нама живе дух Бранков, то ће у нама живети и Бранкова српска жеља:

„Ој сунашце жића мог убаво!
Када зађеш, о зађи крваво,
Сред копаља, звеке и мачева,
Ко јунаком косовским што зађе —
Та шта море бити јоште слађе!"

Само онај човек, који је спреман за свету народну ствар прегорети и оно, ште му је најмилије, само такав може бити прави народни српски борац, водила се та борба на бојном пољу с мачем у руци, или у књижевности пером и мастилом, или у народној економији готовим новцем и вересијом. То нам је доказао сам Бранко у борби Вуковој за народни језик, у тој борби Бранко је био Вуков Бошко Југовић, у његовим рукама вио се је крсташ барјак српског народног слова и говора. Уз Вука пењао се је стрмим камењем средовечног мрачњаштва до вилинске висине књижевности и Бранко, па је сложно с Вуком разгонио испред себе литерарне совурине и кукавице, што културни живот народа српскога застреше црном ноћи. Својим мушким и устрајним радом они растераше совурине и кукавице.

„Али у час ето тице друге,
Једна — друга — баш читаво јато,
Али јато брате умиљато,
Све славији са Дрине и Саве,
Са Неретве воде и Мораве,
И са Крке, Лима и Цетиње,
И са мора оне воде сиње,
Долетише одма попадаше,
На јаворе дрва поседаше,
Запеваше српску царевину,
Српску славу, српску госпоштину,
И јунаке силне на стотине —"

У оно пак доба, била је народна књижевна борба истоветна и са народном политичком борбом. Борити се за народни језик, значило је и борити се за народно ослобођење и уједињење.

За то Бранко за времена те борбе и пева о Црној Гори:

„Црна Горо, поносито стење,
Круне српске ти драго камење,
— — — — — — — — —
— — — — — — — — —
Када гледнем твоје стене дивне,
Срце младо у менека живне,
Јера овде послије Косова
Сунце српско грануло из нова
Очистила с' она већа брука
Што окаља Србина са Вука."

Дочим над Србијом и Београдом јадикује:

„Београде, мој бели лабуде,
Ал' се јадан мене видиш туде,
А крај тебе до две воде ладне,
Чини ми се к'о да плачу јадне,
Не прскају т' поносне зидине,
Као од пре од веље милине,
Већ се ето мимо тебе журе,
Да што пре те јаднога прејуре
Да не гледе твоје веље муке,
Твоји јада, твоје веље бруке".

Срби Бројани, овако је певао Бранко године 1847 а зар није тако и не мисли тако Српство и данас у години 1898!?

У »ђачком растанку« прича нам Бранко да су његови другови и он:

„Проклињали са времена љута,
Па се клели ноћом и тишином,
Клели, браћо, Богом и истином,
Ударити тешкој маглуштини,
Маглуштини тешкој облачини,
Ударити оној страшној ноћи,
Та лудилу и клетојзи злоћи,
Па пробудит ону српску зору,
Зору ону, онај данак бели..."

Срби Бројани, Вас је данас окупио на овоме месту дух Бранков. ако је његов дух и у грудима вашим, то и Вас обузимље жива жеља, да што пре видите пробуђену српску зору, онај данак лепи.

Ту српску зору Бранко није само желио, он ју је својим песмама и будио.

Срби Бројани, достојни земљаци и духовни сродници Бранка бити ћемо само онда, када у духу Бранковом од пусте жеље пређемо на дело пробуђења српске зоре на овој мртвој стражи Српства.

Неби ли зрачак те зоре обасјао васколики народ српски, када би ми Срби Бројани овде на мртвој стражи око споменика Бранкови окупили дичну Србадију од Ловћена до Карпата? Неби ли глас сложног народа српскога са ове мртве страже Српства пробудио наду у српску зору и онде.

„Где с' цео народ не може мићи,
— Јер је на крсту прикован".

Срби Бројани, поведимо једаред и ми српско коло, покажимо свету да и у Броду

Србин живе, да је јунак

па ћемо се тиме најлепше и најдостојније одужити српскоме генију нашега земљака Бранка. Само тако бити ћемо вредни да ускликнемо.

Слава Бранку!

Говорио др. Никола Ђурђевић.

„Чеси жртвују на своје школе 30 милиона фор. годишње, од које суме само трећину даје двлада. Сабор, самоуправни орган мјеста и села, трговачке коморе, велики индустријалац и спахије су начисто с том идејом, од какве је користи цивилизација и култура, и зато не штеде средства за просвјећење народа. Све врсте народа увиђају, да се просвјетом приправља будућност народа. Образовани човјек личи злату, кога свуда примају, јер му је цијена свуда позната; школа буди силе народа, ствара његов карактер, ствара човјека у потпуном смислу ријечи — биће хумано, радено и морално; школа даје не само културу и образованост него и поштено освједочење и моралност. Велики учитељ народа Коменски лијепо каже: школа је радионица човјечности. Школа учи народ слободи, зато, јер само образован народ може до слободе доћи. Да, сви тако, па, да богме, и Чеси — а ми?

Парастос српској штампи. Шумадија либерална доноси ову вест: „Пријатељи и поштоваоци слободне речи, јављају свима једномишљеницима, да ће у суботу 18. о. м. у саборној нишкој цркви давати парастос блаженоупокојеној српској штампи која је се прерано преставила у најлепшем цвету своје младости. Надамо се, да ће њени поштоваоци, с погледом на њену тако светлу прошлост, која је се огледала у истини и правди и заштити немоћних, бити у великом броју присутни. Она би на оном свету била блажена када би на овој тужној свечаности видела присутне: Рајовића, Перу Тодоровића, Ђоку Стевановића, Аранђела Маринковића, ђоку Јеленковића и т. д., и када би на хору певало оних 125 посланика, који је много у болести неговаше, али у најкритичнијем тренутку, дадоше јој место спасоносног лека — отров, те нам она прерано оде са овога несретног света. Бог да јој душу прости!“

Чивуцка политика. Кад је отпочет шпанско амерички рат били су Чивути одушевљене присталице Шпањолаца, а сада кад су Шпанци извукли батите, Чивути су опет Французи.

Куварица Золина. Познато је, да је суд у Верзељу осудио Золу у отсуству његовом, и да му се пресуда мора доставити, да буде правомоћна. Но Зола да добије времена за апелацију напустио је Француску. Да би судски извршилац ипак до цељи дошао, нареди да се пресуда под кувертом преда у Золиној вили у Медуну, преко начелника. Исти пошље послужитеља са писмом и овом испадне за руком да собарици писмо уручи. Но за неколико тренутака појури за њим куварица да му то писмо врати, али овај не хтеде о томе ништа знати. Куварица са собарицом отиде до начелника, метне писмо на стол и рече: „Ја вам изрично забрањујем да ми ма шта шиљете, ми о томе нећемо ништа да знамо, таке ствари предају се госпоштини а не чељади“. Бадава је начелник наглашавао да је он по закону приморан тако чинити, али се куварица не даде осолити и најзад му рече: „Радите тако, као ја, пошљите тај папир тамо натраг од куда је дошао“. Начелник састави о том догађају записник, и достави исти судском извршиоцу у Верзељ.

Страшно дело кинеског разбојника. Шест жандара гонило је 18. о. м. у Окланду (Калифорнија) кинезког разбојника Гоанг-Кинда. Он је утекао у магазин који је био пуна барута и других праскавих ствари, те је запретио, да ће магацин у ваздух бацити, ако га хтедну да апсе. И одиста. Кинез је извео ту своју страшну претњу. Кад су се оружници спремали, да провале магацин он је у бачву са барутом испалио пиштољ, на што је настала ужасна експлозија, јер је у магацину било 5000 фунти праскавог материјала. Магацин је са растрганим телима оружника и разбојника одлетео у зрак. И у околини је такођер експлозија нанела велику штету; скоро све зграде, четврт миље наоколо, разорене су, а четири мушкарца и више женских допало је тешких рана.

Најновије вести.

Дражђани 24. јула. Железничка управа забранила је продаваоцима књига и новина на свима жељезничким станицама да више не смеду продавати: „Narrenschiff,“ „Simplicissimus“ и „Zukunft.“ Ова наредба изгледа као индиректна цензура, која се чини над тим листовима. Питање је, да ли власт и опће има право, да у јавним зданима, као н. пр. на жељезничким станицама — које су својина народа што порез плаћа, а никако железничке управе — употребу чини од кућног права (Hausrecht). Сваком је одговор јасан, да влада неможе имати тога права.

Зола и почасна легија. Декрет, којим се Зола привремено брише као официр почасне легије, и којим му се забрањује ношење страних ордена, носи на себи сигнатуру председника републике и потписан је министром правде.

Бизмарк тешко оболео. Најновије вести доносе да је Бизмарк врло тешко оболео и да је његова болест врло озбиљне природе. Околина Бизмаркова већ је од дужег времена спремљена на све.

Разно.

Кинези као проналазачи. Много је до данас говорено о конзервативизму Кинеза, о њиховој простоти и о многим другим особинама по којима их стављају на нижи степен од Европљана. Али ипак многи факти показују да је Кина у по неким стварима престигла Европу нарочито што се тиче проналазака. Као што знамо проналазак барута приписује се Бертолду Шварцу, калуђеру, али са свим има основа веровати да је он у Кини још много раније био познат и употребљаван. Компас за лађе употребљавали су Кинези још пре 3000 година ма да се проналазак овога обично приписује једном Талијанцу у средњем веку. Они су још пре 5000 година умели пос атрати звездано небо и сазнали за неке податке које су Европљани тек доцније изнашли. Један француски путник пише пре неколико година како Кинези употребљавају бамбусове цеви за одвођење неког гаса за осветљење. На сваки начин ово је био природан гас који је одвођен из земље. Познато је да су Кинези још на 500 година пре но што је Гутенберг пронашао штампу, имали штампане књиге; на сваки начин те књиге по изради изостају много иза данашњих. Производња лончарије датира још од најстаријих времена; и данас још различите ствари ове врсте у Европи не могу се производити ни поред све технике, тако на пр. судови од белог, тврдог порцулана и кад се овај водом напуни онда се у њему појављују рибе или друге животиње као да у води пливају, од којих се кад је суд празан никакав траг не опажа. — Треба поменути необичне радове лаковања. По неки пут се један предмет до 50 и више пута превлачи лаком. Они су први почели употребљавати точак на лађама који се окретао људском снагом. Хартија од биљног ткања такође датира прво из Кинеске. Кинези су њу справљали још у почетку Хришћанства и требало је да прође 12 векова док је она нашла примене и у Европи. Стоји и то да су они први почели продуковати свилу. У прво време упредена свила из неколико коконовних влакана служила је за жице на кину, једном музичком инструменту који личи на гитар. Што је више конаца додавано такој жици она је имала дубљи тон. Оргуља имај свој примитивни почетку у кинеском мено-у. Овај инструменат састоји се из реда цеви различних по дужини које су у вези са отвором за дување. Овај инструменат има веома мало сличности са нашим, и европско уво апсолутно не може да појми шта даје Кинезима повода кад слушају овај инструменат да падају у раздраженост. Артерски бунари (вештачки дубински извори) у Кутију су од памтивека у употреби. Један начин бушења зове се и сада у техници „китајска метода“.

Пуница — грабанцијаш. Некоме чиновнику жељезничке станице у Ерлави долазаше пуница веома често у го те, те му то бјеше већ додијало. Он се досјети, како да се помогне. Пусти се у разговор са једним познатим сељаком, те га запита: „Како стоје усеви, пријатељу?“ — „Велика је суша, пропашће све“, одговори сељак. — „Да“, рече чиновник на то, „нетреба се чудити — моја је пуница овде“. — Послије неколико дана удари туча и сатре све усјеве. Чиновник сретне сељака, па га запита: „Како усеви?“ — „Жалосно, господине, туча све уништи“, одговори сељак. — „Све има свога узрока — моја је пуница опет овде“, примјети чиновник. Сељак почне размишљати, па стаде о том причати у селу, те ти сељани закључе, да је чиновникова пуница грабанцијаш, која беше узрок суши, па послије тучи. Сложе се, да је силом врате натраг, кад опет дође, и да јој уопште забране долазак, а ако би се противила, да је убију. Трећи дан по томе беше јављено, да пуница опет долази. Сељаци са моткама и батинама искупе се на станици, чекајући пуницу — грабанцијаша. Чиновник, видевши каква опасност због његове шале пријети његовој драгој пуници, телеграфише на оближњу станицу, да му пуницу тамо задрже, што би и учињено, те је на тај начин избјегнута несрећа. Кад је пуница дознала, шта је све у ствари било, она тужи суду свога зета. Какву ће пресуду суд изрећи — то са нестрпљењем очекују тамо многе пунице и многи зетови.

ИЗ НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ.

Реч нашим занатлијама.*)

Невоља нашег занатлије велика је; брза би помоћ била потребна, а пут што је нацртан у овој књизи, тежак је и спор. Ал опет, жив човек се бори, отима се и не напушта се.

Има их који говоре, да су сви овакови напори узалудни, јер занатлији нема помоћи. У књизи напретка исписана је пропаст малог занатлије, па шта вреди опирати се томе? — Међутим у књизи природе исписано је поврх свега, да сви ми морамо умрети и то је сигурније, но ишта друго. Па опет: кад дође болест, паметан човек се лечи, а чак и онда када се болест не може излечити, тражи бар олакшице.

Има их, који су против оваких напора, јер тај посао неће моћи помоћи целом занатлијству, но само једном делу. Дакле велика већина би остала и даље у злу.

Па кад би било баш и тако?! Зар кад се топи лађа, а гомила се путника дави, је ли глупо, ако неко отисне барку са обале и спасе бар неке? Зар не треба олакшати ни онима, којима би се могло олакшати, само за то, што се не може олакшати свима?!

Али није то главно, што наведосмо до сад. У ову ствар треба дубље загледати, па да се види важност њена... Она бездушност, грабеж, борба свију против свакога што ју гледамо у около и која хоће да направи од човека вука, не може се уставити друкче но путем удруживања.

Удружење зближује човека човеку, буди у њему дух узајамносто, улива му снаге и поуздања, унапређује га, образује га, јача га и напослетку учи га да поштује себе и друге и да живи бољим, моралнијим животом... А то је оно што нам треба, то је оно где се почети мора, то је оно што ће бити једино кадро да препороди данашње друштво.

Не може слаба рука занатлије да задржи гвоздени фабрички точак, али удружење занатлија може да створи фабрике, те да учествује у преображају. Промена ће се почети и једног дана синуће сунце и доћи ће држава у помоћ...

Из гусенице се ствара чаура из чауре излеће лептир... Гусеници је писано да „пропадне“, ал она се у истини развија. Она би пропала само онда, да се не увије у чауру. Занатлијство би пропало само онда, ако се не би почело увијати у удружења, која ће у своје време озарити и сунце, те ће изаћи на свет лептир и подићи ће се у зрак.

Загледајмо добро у прилике код нас и на страни, па ћемо видети, где нека виша снага, нека природна моћ гура друштво у удруживања. Негди се опиру томе, али не могу за дуго а док се опиру, опиру се на своју штету.

Кога неможе да пробуди моћ сунца, ко не разуме зору, те не устане, тога натера доцније глад да се дигне. Но благо оном, ко разуме шта значи исход сунца, јер тај идући за сунцем иде за својом коришћу.

И ја кад овде говорим реч у корист удруживања, говорим је у том правцу.

То не може жив човек створити, то могу само прилике. Од нас зависи једино то, да будемо вредни, да се не улењимо и не преспавамо чак и подне, па да онда љуто страдамо.

— — — Код нас је било удружења, има их и стварају се. Код нас се писало о томе и пише се. Али нема на томе сталног, непрекидног, систематског рада. Немамо ни листа, који би заступао занатлијска удружења, развијао их и не дао им да малакшу. Ево су земљорадници истрчали напред и почели да стварају српске земљорадничке задруге, које ће бити од големе користи по наш народ, а имају већ и какав такав лист.

Ја ћу у кратком времену изнети правила разних занатлијских удружења, а кад буде ора и ако мора бити — помоћи ћу да наше занатлијство дође до свог малог, али озбиљног листа који би заступао ту ствар. Јер:

„Да се удружимо“, говорила је пахуљица снега падајући на хиљаде других, које су на земљи лежале. „Шта ће бити од мене без вас? Шта ће бити од вас без мене и других. Сунце ће нас сваку за себе за тренут ока разнети и уништити. Али ако се удружимо, направићемо дебео слој, те ћемо покрити сву земљу.“

Земљорадници су озбиљно почели, занатлије треба озбиљно да наставе, а нема сумње, да и наши трговци морају напред и то истим путем, путем удружења. Време не чека никога а крајња је потреба, да наш народ дође што пре до свог практичког, економског програма и рада на том пољу.

Немају право они, који имају смисла само за песму и музику, а боје се, да ће пропасти народни идеали, ако се упрљамо мастилом радећи на подизању народног благостања. Истина је, да у борби за очување народњег духа и народних идеала повољно утиче и песма народња па и свирка, али немојте заборавити ни ово:

Какве користи има народ од оних, који испропадају и размиле се по свету као тестераши, или оду у туђину да буду слуге и надничари? Са материјалном пропашћу нашом отићи ће у гроб и сви народни идеали.

Учинимо све, да не дође до тога.

*) Из књиге Јаше Томића: „Имали помоћи нашим занатлијама.“

Званичне забелешке будимпештанске берзе

14. (26.) јула 1898.

Пшеница банатска, стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 81, цене од 100 килограма од — ф. — н. до — ф. — нов.; потиска стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 81 цена од 100 килограма од — ф. — н. до — ф. — н.; нова од 8 ф. 20 н. до 8 ф. 70 н. пештанска, стара, каквоћа по хект. од 75 до 81, цена од 100 килгр. од — ф. — н. до — ф. — нов. нова од 8 ф. — н. до 8 ф. 65 н.; бачка, стара какв. по хкл. од 75 до 81, цена од 100 кгр. од — ф. — н до — ф. — н. нова од — ф. — н. до — ф. — н.

Раж, нова, прве врсте, каквоћа по хектолитру од 70 до 72, цена од 100 кг. од 7 ф. 20 н. до 7 ф. 25 н.: друге врсте, каквоћа по хектолитру од 70 од 72 цена од 100 кг. од 7 ф. 05 н. до 7 ф. 15 нв.

Јечам, нови, за пићу, каквоћа по хкл. од 60 до 62. цена од 100 кгр. од 5 ф. 30 н. до 5 фр. 75 нов.; за печиво, какв. по хл. од 62 до 64, цена — фор. — н. до — ф — н.; за пиваре, каквоћа по хектолитру од 64 до 66, нова — ф. — н. до — ф. — н.

Зоб нова, каквоћа по хектолитру од 39 до 41 цена од 100 кгр. од 6 ф. — н. до 6 ф. 20 нов.

Кукуруз стари, банатски, какв. по хл, од — до —, цена од 100 кгр. од 5 ф. 35 н. до 5 фор. 40 н. остали, каквоћа по хкл. од — до —, цена од 5 ф. 30 н. до 5 ф. 35 н

Репица, каквоћа по хектолитру цена од 100 кгр. од 11 ф. 75 н. до 12 ф. 25 н.

Проја, каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од — ф. — н. до — ф. — н.

Маст, 100 кгр. 63 ф. 50 н. до — ф. — н.

Сланина, 100 кгр. 59 ф. — н.; сушена 64 ф. — н.

Шљиве, босанске 100 кгр. од 10 фр. 75 н. до 7 фор. — н.; славонске 100 кгр. 15 ф 50 н. до ф — н.

За превоз робе на лађама плаћа се до Будимпеште од 100 килограма по Дунаву: од Панчева од 21 нов. до 23 нов. од Новог Сада од 18 нов. до 20 н. од Бездана од 13 н. до 14 н.; по Тиси: од Сегедина од 22 н. до 24 н. од Сенте од 21 н. до 23 н. од Титела од 19 н. до 22 н.; по Сави: од Митровице од — н. до — н.; по Бегеју: од Темишвара од 31 н. до 33 н. од Вел. Бечкерека од 21 н. до 23 нов.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи

14. (26) јула 1898.

Дукати	5 ф. 66 н.
Наполеондори (20 франака)	9 ф. 51 н.
Угарска златна рента	120 ф. 50 н.
Угарска круна рента	98 ф. 80 н.
Аустријска златна рента	121 ф. 50 н.
Немачке државне марке (од 100 мар.)	58 ф. 80 н

Преглед трговине у прошлој недељи.

Петролеј: фијуманско-амерички петролеј 21 ф. 50 н. фијуманско-руски петролеј 17 ф. 50 н., салонски, оршавски петролеј 16 ф. — н., кронштатски петролеј 14 ф. 50 н., све од 100 кил. нето са 20 проц. таре са бурадима, царина се узима у Будимпешти; угарски петролеј са три крста 17 ф. 75 н., са два крста — ф. — н. нето од 100 кил., нето тара инклузиве Барел аб Будимпешта.

Шећер: Прва врста 37 ф. — н., шећер на коцке 38 ф. — н., лошији 36 ф. — н. франко у Будимпешти. Све од 100 кил.

Вуна: летња 64—65 ф., боља роба 90—93 ф., зимска 90—93 ф., бела летња — — — ф., лошија бачка 85—90 ф., бачка без мане — — — ф., цигаја 86—90 фор. Све од 100 клгр.

Трговина.

НОВИ САД, 16. јула. — Пшеница прве каквоће фор. 8·——— н. Пшеница средња ф. 7·70 до 80 н. Пшеница лакша роба ф. 7 50—60 н. Наполица ф. 6 50—7 ф. — н. Јечам нови ф. 5·— Зоб 5 ф. 10—20 н. Кукуруз у зрну ф. 5·— н· Маст 68 фор. Сланина сува 68 фор. дебела пањена 70 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки 50—52 нов.
„ средњи . . 47—48 нов.
„ лаки . . . 44—45 нов.
Све од 1 килограма.
Теоци . 28—32—— нов. по клгр.
Јагњци 7—14 фор. по пару.
Овци . ——— фор. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

15. јуна било је	3·86 мет.
16. јуна било је	3·74 мет.

*

Брашно, 25. јула по нов. кал. Фино брашно: Нумера 0 — 17 ф. 60 н.; — 1. — 17 ф. — н. 2. — 16 ф. 40.; 3. — 15 ф. 80 н.; брашно за лебац: Нумера 4. — 15 ф. 20 н.; 5. — 14 ф. 60 н. — 6. 13 ф. 80 н.; — 6а. — фор. — н.; — 7. 12 ф — ч. брашно несејано: I. — 11 фор. — н.; II. — 10 ф. 40 н. мекиње: 4 ф. 40 н.; грис прве и друге врсте, 18 фор. — н.; треће врсте: 17 ф. 60 н. Све од 100 килограма. Цене су парног млина Валтазара Фајта у Новом Саду.

*

БУДИМПЕШТА, 26. јула. Извештај о житарској трговини од **Манојла Мано Зиси (Em. Manno Zissy Budapest Petőfi-tér 3.)** житарска и земаљских производа комисионарска радња.

Време је лепо и суво код нас у Угарској се у велико врши и скоро ће почети већи довози. По најновијим податцима министарства пољопривреде таксира се овогодишња жетва жита на 32½ милиона метц. и тако је овогодишња са 6 милиона мтц. боља од лањске. По званичним податцима нису добри изгледи у северној и источној Немачкој, али се држи ако неколико недеља буде суво и топло време да ће се жетва поправит. Из Италије долазе добри гласови и таксира се нова жетва жита на 40 милијона хектолитра.

По извештајима руског министарства пољопривреде закашњена је жетва жита са 2 недеље а изгледи

су у погледу стања жетве из неки округа добри а из неки лоши. Из источне Индије је од 1. априла о. г. па до 9. јула 2,865000 квартера, жита за Европу извежено.

У Француској је посао на житарским пијацама јако лабав јер је много робе увежено за време када је био ђумрук са жита спштен, а осим тога је нова жетва изванредна. Са енглески пијаца јављају такођер јефтиније цене.

Готова роба на овдашњој пијаци:

Посао је јако лабав, јер су довози у новом житу јачи а извоз у брашну слабији, ради чега су млинари јако резервисани и купују сваким даном јефтинијим ценама. Готова роба се данас по следећим ценама продавала:

Жито ново мађарско 75 до 80 клг. тешко фор. 8.—8.80 3/м. 100 кгр.

Раж нова мађарска ф. 7—7.20 каса 100 кгр.
Зоб нова мађарска ф. 5.90—6.20 „ „ „
Јечам нов мађарски ф. 5.20—5.60 „ „ „
Кукуруз стари мађ. ф. 5.20—30 „ „ „

Термини закључују:

Жито за јесен фор. 7·92—94.
Жито за пролеће фор. 8.20—22
Раж за јесен фор. 6·30—32.
Зоб за јесен фор. 5·33—35
Кукуруз за јули август фор. 5.08—10.
Кукуруз за мај-јуни 1899. 4 21—23.

*

БЕЧ, 26. јула п. рим. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 6806 к., дошло је 3505 ком. млађе врсте. 3051 комада угојених мађ. соја. — Свега 6556 комада дотерано.

Трговина је била живља.

Продало се:

Прима роба 55—— н. изнимно 55½ н.
Средња „ 53—54 н.
Сремска „ 52—54 н.
Назимад „ 46—54 н.
Цена је сланини 57—— ф.
„ „ масти 60—— ф. Све од 100 кгр

Вашар рогате марве.

На јучерашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 5553 комада, од којих беше 3795 угојених и 1758 ком. мршавих.

Трговина је била живља

Немачке прима	— — —	38—39 нов.
Слабије	— — — — —	32—35 „
Мађарске прима	— — —	34—36 „
Средње	— — — — —	26—32 „
Бикови немачки прима	—	32—34 „
Бикови немачки слабији	—	26—30 „

од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

Позив на претплату.

Почетком јула месеца т. г. ушла је „Застава“ у друго полгође своје XXXIII. године, о чему јављамо нашим претплатницима и пријатељима српске народне радикалне странке, с молбом, да се на време одазову претплатом за трећу и четврту четврт ове године.

Да би „Застава“ и у будуће стајала на висини свога патриотскога позива, да би и у будуће могла што ревносније штитити интересе, како наше уже и шире српске отаџбине, тако и саме радикалне странке, потребно је да пријатељи странке и претплатници „Заставе“ и овога пута помогну своје гласило претплатом, као што су и до сада ревно чинили.

Начелним пријатељима обраћамо пажњу и на „Заставине“ бројеве од петка. Ови се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата само за њих стаје 3 фор. годишње.

Цена „Заставе“ обележена је на челу листа.

Лист се никоме, без икакве изнимке неће слати на вересију.

У Новом Саду, 1. јула 1898.

Уредништво „Заставе.“

Јавна захвала.

Долепотписани у име срп. црквене општине печканске, изјављује овим своју најтоплију благодарност свима онима, који су на циљ набавке једног крста на црквеном торњу и реновирања истога торња, својим добровољним прилозима притекли у помоћ и потпомагали на име:

Преч. г. архим. Корнелије Живковић 10 ф. Благ. г Фрања Шенк судац 5 ф. Бл. г. Титус Кукуљеску под судац 5 ф. Бл. г. Марцел Изекуц адв. и сремски посланик 5 ф. Стеван Гавриловић чиновник 5 ф. М. Бездив 5 ф. Тома Петровић 5 ф. Јосиф Крип кр. бележник 3 ф., Овдашњи рим. кат. свештеник 2 ф. Удова Г. Константиновићка 2 ф Г. Н. Ко 2 ф. Елиас Шаламон 2 ф. Јанко Бодрожан 2 ф. Макса Ракић 2 ф. Матија Бољхош 1 ф. Фрања Здрахал 1 ф. Стеван Новак 1 фор. Калман Војтек 1 ф. Шандор Гал 1 ф. Шандор Мезеји 1 ф. Никола Барб бележник 1 ф Момак Флоријан 1 ф Дим. Константиновић 1 ф. Ириц Мано 1 ф. Тодор Жидов 1 ф. Јефта Ракић 1 ф. Мита Мишић 1 ф. Алекса Игришан 1 ф. Јанти Мара 1 фор. Јеврем Игришан 1 ф. Љуб. Крадигаћ 1 ф Јанки Бајцара 1 ф. Јанко Лазарик 1 ф. Удова Кристина Ракић 1 ф. Траила Теретеан 1 ф. Ђорђе Цигу 1 ф. Павле Лајтнер 50 н. Матија Бољхош 50 н. Мија Забојски 50 н. Нандор Турски 50 н. Адолф Клајн 50 нов преч. г. Димитрије Барб 50 н. Јефта Крадигаћ 50 н. Еиштајн Шома 50 н. Васа Тамаждан 50 н. Коста Бодрожан 50 н. Елиас Марко 50 н. Викентије Вранић 50 н. Стеван Дугач 50 н. Јанко Даничко 50 н. Јован Молдован 50 н. Удова Рахила Ракић 50 н Андрија Реља 50 н. Удова Симе Равића 50 н Никола Драгош 50 н. Траило Тришан 50 новч. Ника Цигу 50 н. Јован Урсу 50 н Алекса Апађан 50 н. Викентије Бодрожан 50 н, Јанко Свист 50 н Јоца Зорић 50 н. Коста Акоњ 40 нов. Синбергер Шандор 30 н. Штајнер Мор 30 н. Укупно 91 фор.

У Печки 26. јула 1898.

Јер. Григорије Букоровић,
парох адм.

ОГЛАСИ.

Бр. О. 77. — 1898.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

Одбор „Задруге Срба Занатлија Новосађана“ на темељу донесене одлуке своје од 10. (22.) јула т г. бр. 77. издаје целу друштвену кућу под бр 1919. у Новом Саду са свима просторијама, двориштем и баштом на три године дана под најам т. ј. од 1. маја 1899. до 30. априла 1902. год. Услед тога расписује се стечај до 3. (15.) октобра т. г.

Сви они, који су ради узети за одређено време речену кућу под закуп, позивају се да изволе писмене понуде своје најдуже до 3. (15.) септембра о. г. потписаном председништву поднети, где ће и ближе увете дознати моћи. После означеног рока поднесене понуде неће се уважити.

Из седнице одбора „Задруге Срба Занатлија Новосађана“ држане 10. (22.) јула 1898. у Н. Саду.

Ђорђе Јаснић,
369 1—3 председник друштвени.

ПОНОВНИ ОГЛАС ДРАЖБЕ.

Услед мало пријављени подузимача, управни црквени одбор Старо-Стапарски са овим расписује поново јавну дражбу ради оправке св. цркве.

Сав посао т. ј. зидарски, столарски, мазачки, сликарски и златарски прорачунан је на 2600 фор.

Дражбеник је дужан 260 ф. вадијума положити.

План и прорачун до дражбе се може пре ледати у црквеној дворани. Дражба ће се одржати на св. Илију пре подне. Управни црквени одбор задржава себи право поверења

У Ст Стапару 12. јула 1898.

Милан Плужаров,
1—2 366 председник.

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА РАДЊА

БРАЋЕ ЂОРЂЕВИЋА-НАНЧИЋА

У БЕЛОЈ ЦРКВИ (Банат)

потребује два млађа солидна помоћника веште продавце Нужно је знање српског немачког, мађарског и донекле и романског језика. Ступање **15. августа или 1. септембра.** 350 2—2

НОВЕ ПОШТАРСКЕ ДОПИСНИЦЕ

СА ЛИКОВИМА ЗНАМЕНИТИХ СРБА И СРПКИЊА

и изгледима места и предела.

Као што је у других народа обичај да се и на дописне карте међу знаменита лица, места, предела и споменика, тако су и у нашем издању изашле

дописне карте

са нашим српским знаменитим личностима, а имамо их и са изгледом српских вароша и предела — које се могу употребити и поштом шиљати из свију крајева, јер су им натписи тако удешени

„Поздрав Србину“

„ПОЗДРАВ СРПКИЊИ“

‚Поздрав из Српства‘

‚Поздрав Србадији‘

До сада су ове дописне карте изашле са овим лицима:

Краљ Александар.
Краљица Наталија.
Кнез Никола.
Кнегиња Милена.
Др. Светозар Милетић
Др. Михаило Полит-Десанчић.
Др. Змај-Јован Јовановић.
Никола Пашић.
Георгије Бранковић.
Вук Стеф. Караџић.
Бранко Радичевић и вила.
Димитрије Ружић.
Српкиња девојка из Србије
Нови Сад—Петроварадин.
А још ће изићи и друге разне.

ЦЕНА ЈЕ СВАКОЈ ДОПИСНОЈ КАРТИ

новчића **3** новчића

НОВИ САД, јуна 1898.

367 1—3 **Браћа М. Поповићи.**

ПОД ЗАКУП

сеоско имање у Књажевцу, удаљено од Београда десет километара на пруги жељезничкој; возови стају пред истим имањем и подвоз у Београд и натраг стаје 30 пара дин. (или 12 новч. од особе; исто имање садржи **30 ланаца ораће земље**, ванредне каквоће, воћњак од 1000 дрвећа разног воћа по највише шљива, тако звани Мађарки, са малим виноградом на истом имању. Кућа са две собе и кујном, штала, амбар за кукурузе и два свињца. Један коњ са прибором и колима, гвозден плуг, копачица за кукуруз, ветрењача, крњача и крава швајцарска са телетом. Све горе наведено дајем за више година под кирију или на поле, а и продајем. Ко је вољан нек изволи доћи видети, које ћу у свако доба показати. Нека се обрати на

Радована Ђ. Вишњића
машиновођу С. Д Ж.
босанска улица 58. у БЕОГРАДУ
1—3 357 спрећу жељезничке станице.

Риболов под закуп.

Долепотписани издајем од 1. јануара 1899. на једну или више година **дунавски риболов**, тако звани **Хомољички залив бр. 13. и Брестовачки бр 14.**, који се риболов простире преко Хомољичког, Брестовачког, Ђурђевачког и Ивановског хатара под закуп евентуално **продајем га и вечито.**

Ближа извешћа код власника реченог риболова

Вељка Ђорђевића-Нанчића
1—3 363 у Вршцу.

МАНУФАКТУРНИ ПОМОЋНИК

ДОБАР ПРОДАВАЦ

може одма ступити код

ПАНТЕ СПАИЋА СИНА

У МИТРОВИЦИ. 365 1 2

МОДНО-МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

АДАМА ВАЛТЕРА

у Новом Врбасу

филијале: у Кули и Червенки, потребује два млађа и једног старијег спомоћника који могу одма или и доцније ступити. 1—4 368

За свога сина од 10 година, који ће почетком школске године ступити у I. гимназијски разред тражим једну НОВОСАДСКУ или СОМБОРСКУ кућу, која би такође у размену хтела дати своје дете овамо у средње или више заводе на учење. — **Првенство имаће поповска или учитељска деца**, ер сам рад, да мој син недостајући му српски језик и обичаје српске научи, јер ма да зна српски читати и писати, не зна српски говорити.

Ближа извешћа треба упутити на потписаног

Ђуру Ивкова
Budapest, fehérvari ut 28.
2—2 364 III. em. 25.

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА

кратке и галантеријске робе трговина

ДОБРИВОЈА РАДОСАВЉЕВИЋА

У ШИДУ

потребује два млађа помоћника. Ступање што скорије. 358 3—3

Технички биро

Момчила Тапавице и Младена Пиљића

архитекта машинског инжењера

прима израде сваковрсних техничких послова, као: планове за зграде, премеравање земљишта, уређење творница итд. даје бесплатна обавештаја у упитаним стварима; прима поверења при куповању пољопривредних и других машина, нарочито што се тиче избора и оцењивања вредности. 343 2—3

Адреса: Budapest Szentkirályutcza 26.

На краљевско дозвољеној њемачкој

ТРГОВАЧКОЈ ШКОЛИ

у Митровици на Сави

изображују се младићи у једној години, могуће и прије, као књиговође за банкарске и трговачке радње, те се преко захтјева као и до сада испитивају на бечкој трговачкој школи.

Плата је за подучавање и обскрбу умјерена.

Ј. Моган
концесионар.

Дне 1. и 2. августа п. р. бити ћу у Новом Саду код госп. Хинка Могана, од 3. и 4. истог мј. у Петровом Селу код госп. свећеника Панте Поповића, где се п. т. интересирати самном у споразум стављати могу. 6—10 339

СВЕТСКИ ПАТЕНТ

ХИГЕНСКЕ

АСБЕСТ-ПОЛОГОМ СТОПАЛЕ.

Нов проналазак, који је као проналазак дугогодишњих покушаја и великих напора познат један од најважнијих органа ногу стално здравом да одржи, нема транспирације, нема жуљева, нема тврдине, нема промраве, нема испаравања, нема знојења више, увек одбрањено од хладноће и влаге, после кратке употребе олакшање у ходу код онога, који снабде своје ципеле са др. Хеђеша патент-асбест-полог-стопалом.

Цена по пару 1 фор. 20 новч., за децу 60 нов. у коликој се мери овај полог употребљује, најбољи је доказ што је ц. и к. заједничка и кр. уг. домобранска војска 21.900 пари наручила, које је већ одпослато.

Пошиљка само са поузећем. Проспектне захвале и разјашњења бесплатно. Општа абсентне робе фабрика Будим-Пешта VI. **Sziv-utcza 18.**

Препродавцима уобичајени рабат. 148 16—50

НИКОЛЕ КАПАМАЏИЈЕ

ТРГОВАЧКА ШКОЛА

и

ПАНСИОНАТ

У БЕЧУ.

(Адреса: **N. Kapamadžija, Wien VI. Mariahilf, Millergasse 43.**)

Циљ је ове школе, да младиће, који немачки знају, обично за 2 године у трговачким наукама тако обучи и усаврши, да буду способни у сваком трговачком или фабричком комптоару, у банкама или новчаним заводима ваљано радити. Они ђаци пак, који без икаквог знања немачког језика у школу ступе. морају прво немачки научити, па онда тек могу бити редовни ђаци

За зрелије младиће са добром школском припремом и знањем немачког језика постоји једногодишњи стручни курс (Einjähriger Fachcurs), у ком се горепоменута циљ за 10 месеци може постићи.

Срби ђаци имају осим редовних предавања (која су чисто на немачком језику) и засебну наставу, где свестрано и темељно уче немачки језик и по нешто од других предмета, које на српском, које на немачком језику.

Школарина износи (осим 2 фор. уписнине) 100 фор. а. вр. годишње, а може се и полугодишње напред платити.

Књиге стају од прилике 10 фор.

У свези са школом и у истом здању постоји и новоуређени

ПАНСИОНАТ

где су ђаци не само у брижљивој нези и под строгим надзором добро смештени, него и засебну поуку како у немачком језику, тако и у осталим трговачким наукама добивају.

„Како је место у пансионату ограничено, а више од половине места већ сад допуњено, то се могу нове пријаве само онда осигурати, ако се што пре учине и прва рата пансионатске своте по програму одмах уплати.“

На жељу родитеља смешта директор ђаке и у приватним кућама на стан и кост.

Школа почиње 4. (16.) септембра. 2—9 361

Програми се шаљу на захтевање бесплатно.

Одговорни уредник Константин Брадваровић.

Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.